

Vihdin kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma

Elinvoimalautakunta 10.05.2022 § 31

Kunnan tulee vesihuoltolain mukaan kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti vesihuoltolain tavoitteiden toteuttamiseksi yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten kanssa sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun.

Lainsäädäntö ei enää edellytä vesihuollon kehittämissuunnitelman laatimista, joten vesihuollon kehittämissuunnitelma ei ole kuntaa tai muita tahoja sitova oikeusvaikutteinen asiakirja. Kehittämissuunnitelma on kuitenkin koettu hyödylliseksi asiakirjaksi määrittelemään vesihuollon tavoitteita sekä perustelemaan kunnan periaatteet vesihuollon kehittämiseksi, vesihuoltoverkostojen laajentamiselle ja toiminta-alueiden määrittämiselle.

Vesihuollon kehittämissuunnitelman valmistelusta on vastannut vesilaitoksen johtaja yhteistyössä infra- ja tukipalveluiden sekä elinvoimapalveluiden viranhaltijoiden kanssa. Kehittämissuunnitelman ohjausryhmään kuuluivat kunnan viranhaltijoiden lisäksi edustaja Uudenmaan ELY-keskuksesta, Lohjan ympäristöterveyspalvelut ja vesiosuuskuntien edustajat. Ohjausryhmä hyväksyi osaltaan kehittämissuunnitelman 14.1.2022. Suunnitelma oli viranomaislausunnoilla 14.12.2021-10.1.2022 (lisäaika 31.1.2022), jonka aikana annettiin kaksi lausuntoa. Kehittämissuunnitelma pidettiin myös kuntalaisten nähtävillä ja kommentointia varten 6.5.2022 asti. Kuntalaisten kommentit esitellään kokouksessa.

Edellinen Vihdin kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma on laadittu ja hyväksytty vuonna 2010.

Kehittämissuunnitelmassa käydään läpi vesihuollon nykytila kunnan alueella ja esitetään väestö- ja aluekehityssennusteisiin perustuen tarvittavia kehitystoimenpiteitä vuoteen 2030 asti. Vesihuollon järjestäminen kunnan alueella voidaan jakaa karkeasti kolmen eri tahon kesken; kunnan vesihuoltolaitos, yksityinen vesihuoltolaitos (vesiosuuskunta tai yritys) tai yksityinen kiinteistö (kiinteistökohtainen vesihuolto). Näiden toimijoiden yhteistyöllä pyritään saavuttamaan taloudellisesti, ympäristönsuojelullisesti ja terveydellisesti järkevimmät vaihtoehdot.

Vihdin kunta on seuraavien vuosien aikana kohtaamassa suuria muutoksia nimenomaan vesihuollon perustoimintoihin eli vedenhankintaan ja jätevesien käsittelyyn liittyen. Kunnalla on merkittäviä kasvutavoitteita vuoteen 2050 mennessä ja niihin varautuminen on vesihuollon osalta aloitettu jo nyt. Kunnan vedenhankinta perustuu tällä hetkellä kunnan alueella sijaitsevilta pohjavesialueilta saatavaan talousveteen eikä nykyisiltä vedenottoamoilta saatavan veden määrää ole mahdollista lisätä merkittäviä määriä. Kunnan vesihuoltolaitoksen jätevesien käsittelystä

vastaa kaksi jätevedenpuhdistamoa, joiden on todettu olevan käyttökänsä päässä. Kunnanvaltuuston 1.6.2021 tekemän päätöksen mukaan Vihdin Vesi edistää ratkaisua, jossa molemmat nykyiset puhdistamot korvataan uusilla puhdistamoilla. Vedenhankinnan osalta tehdään paraikaa työtä uusien vesilähteiden löytämiseksi ja vaihtoehtona on pohjaveden lisäksi myös selvittää lisävedenhankinnan mahdollisuudet naapurikunnista.

Vihdin Veden toiminta-alueita laajennetaan pääosin asemakaavoituksen mukaisesti. Toiminta-alueajennukset esitetään tälle vuodelle vahvistettujen asemakaava-alueiden osalta sekä tavoitteelliset toiminta-alueet vuoteen 2030 asti kaavoituksen etenemisen mukaisesti. Toiminta-alueajennukset ovat parhaillaan nähtävillä ja tuodaan elinvoimalautakunnan kautta kunnanhallituksen päätettäväksi kesäkuussa. Kunnan alueella on myös ilman kaavoitusta muodostuneita taajama-alueita. Toiminta-alueen laajentumista näille alueille ei nähdä tapahtuvan vuoteen 2030 mennessä, sillä laitoksen taloudelliset resurssit verkoston laajentamiselle painottuvat lähivuosina Etelä-Nummolan kasvualueen suuntaan.

Hulevesien hallinnasta vastaavat kunta ja Vihdin Vesi yhdessä. Vihdin Vesi vastaa huleveden viemäroinnistä ja kunta avojärjestelmistä, kuten avo-ojista, hulevesialtaista, rummuista ja tulvareiteistä. Kyseessä on siis ns. sekajärjestelmä, jossa on kaksi eri rahoituslähdetä ja sovelletaan kahta eri lakia. Kehittämissuunnitelman toimenpideohjelmassa esitetään, että kunta laatii hulevesistrategian vuosien 2022-2023 aikana. Hulevesistrategian avulla saadaan luotua periaatteet uusien ja vanhojen kiinteistöjen hulevesien hallintaan sekä laadittua vesihuoltolain 17 §:n mukainen sopimus hulevesivastuun jakamisesta kunnan ja vesilaitoksen välillä.

Kehittämissuunnitelman liitteeksi on laadittu haja-asutuksen vesihuollon kehittämisen periaatteet, joiden tarkoituksena on taata tasavertainen tuen ja palvelun taso haja-asutusalueen kiinteistöille. Periaatteissa on esitetty kiinteistönomistajien vastuut, kunnan ja vesilaitoksen roolit ja vastuut sekä osuuskunnan toiminnan luovuttamista koskeva menettelytapa. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolisten kiinteistöjen tasavertaisen kohtelun vuoksi on laadittu ns. maksuvyöhykkeet, jotka perustuvat kulloinkin voimassa olevaan hinnastoon. Vahvistetulla toiminta-alueella ja asemakaavoitetulla alueella on liittymis- ja perusmaksun kerroin 1 eli se on aina hinnaston mukainen maksu. Toiminta-alueen ulkopuolella, mutta taajama-alueella, on maksujen kerroin 2 eli liittymismaksu ja perusmaksu on 2 x hinnaston mukainen maksu. Kunnalle luovutetun vesiosuuskunnan kiinteistöillä liittymismaksu säilyy samana, joka vesiosuuskunnalla on ollut ja vesilaitos ei peri myöhemmin lisäliittymismaksua näiden kiinteistöjen osalta. Luovutetun vesiosuuskunnan kiinteistöjen perusmaksun kerroin on 2.

Vesihuoltolain 19 §:n mukaan laitoksen perimän käyttömaksun tulee olla samansuuruinen kaikille asiakkaille, mutta liittymismaksu ja perusmaksu voivat olla eri alueilla erisuuruisia. Periaatteellisena lähtökohtana maksujen perimisessä pidetään sitä, että liittymismaksuilla katetaan ainoastaan uusinvestointikustannuksia ja perusmaksutuloilla veden

käytöstä riippumattomia kiinteistä kustannuksia (esim. verkoston ja laitosten ylläpito- ja huoltokustannukset sekä henkilöstö-, pääoma- ja rahoituskustannukset). Vesilaitosyhdistys ry:n (VVY) tekemän tutkimuksen mukaan suurin alueellisia kustannuseroja aiheuttava tekijä on aluetehokkuus. Toisin sanoen, mitä etäämmälle keskustaajamasta vesihuoltoverkostot rakennetaan ja mitä harvempaa asutus on, sitä korkeammaksi muodostuvat vesihuoltopalveluiden tuottamiskustannukset per liittynyt kiinteistö.

Haja-asutuksen vesihuollon kehittämisperiaatteisiin sisältyy myös vesiosuuskuntien avustusperiaatteet. Avustusperiaatteet ovat säilytetty ennallaan vuoden 2015 hyväksytyn mukaisesti. Avustuksen edellytyksiä on vertailtu Kirkkonummen ja Lohjan avustusperiaatteisiin. Avustuksen suuruus vaihtelee 5-15 % välillä eri kunnissa; Kirkkonummi 5-10 %, Vihti 10 % ja Lohja 15 % hyväksytyistä rakentamiskustannuksista. Myös vapaa-ajan asutuksen osuutta avustuksen suuruudessa vertailtiin näiden kuntien välillä. Kirkkonummen tuen edellytyksenä on, että vakituinen asutus vastaa asumistiheyttä (YKR, harva taajama-alue) ja tuki myönnetään kaikille samansuuruisena. Lohja myöntää täyden 15 % tuen, mikäli kaikki avustettavat kiinteistöt ovat vakituisia asuntoja ja avustusta ei myönnetä, jos kaikki kiinteistöt ovat vapaa-ajan asuntoja. Avustuksen määrää Lohjalla porrastetaan vakituisen ja vapaa-ajan asumisen suhteessa. Vihdin avustuksen edellytyksissä vakituisen asumisen kiinteistöjä tulee olla väh. 10 kpl ja vapaa-ajan asuntojen kustannusosuudesta hyväksytään 30 % avustettaviksi kustannuksiksi. Lisäksi edellytyksenä on, että vapaa-ajan asunnot eivät muodosta liittyjien enemmistöä.

Valmistelija	Krista Viitasalo, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050 400 2543
Esittelijä	Tekninen johtaja Matti Kokkinen
Ehdotus	Elinvoimalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vesihuollon kehittämissuunnitelman liitteineen vuosille 2021-2030.
Käsittely	Jäsen Terkomaa ehdottaa seuraavia muutoksia: Liite 2 Vesiosuuskuntien avustusperiatteet - toiminta-alueen laajentamisen kriteeri tarkennettaisiin siten, että laajennusperusteena voisi olla myös suurehko joukko asukkaita tai alueen sijainti lähellä taajamaa - perusmaksun osalta tulisi kohdella kuntalaisia tasapuolisesti Liite2a - s. 4 edellytetään 10 asuinkiinteistöä, ei edellytetä pysyvää asutusta - poistetaan s. 4 kolmas kappale Avustushakemus - s. 7 kohta c) - o hakemuksessa ei tulisi edellyttää erottelua vapaa-ajan- ja vakituisiin asuntoihin

Esittelijä muutti ehdotustaan Terkomaan ehdotuksen mukaisesti.

Päätös Lautakunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän muutetun ehdotuksen.

Kunnanhallitus 05.09.2022 § 162
600/14.05.00/2021

Valmistelija Krista Viitasalo, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050 400 2543

Esittelijä Kunnanjohtaja Erkki Eerola

Ehdotus Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vesihuollon kehittämissuunnitelman liitteineen vuosille 2021-2030.

Käsittely Kunnanhallituksen jäsen Lasanen esitti kunnanhallituksen I varapuheenjohtaja Laitisen kannattamana, että vesihuollon kehittämissuunnitelmaan vuosille 2021-2030 tehdään seuraavat muutokset:

- Luku 1. Johdanto, s. 3: poistetaan seuraava lause: "Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on alueiden käyttö ja rakentaminen kestävästä kehitystä edistävällä, mihin liittyy vahvasti myös yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuus. Yhdyskuntarakenteen hajautuminen aiheuttaa monia haasteista sekä kunnille, valtiolle ja yksityisille kansalaisille. Maankäytön suunnittelun tavoitteena tulisi olla hajautumisen hillintä ja eheytyksen edistäminen, jolloin haitallisia taloudellisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia voidaan vähentää."
- Luku 6.2. Väestöennuste, s. 8: lisätään toiseksi virkkeeksi seuraava: "Vuosina 2010-2021 keskimääräisen väestönkasvu on ollut 0,2 %."
- Luku 6.6. Luonto ja ympäristö, s. 11, poistetaan seuraava virke: "Seudun puusto on runsasta ja tyypillisissä puulajeja ovat vaahtera, lehmus sekä pähkinäpensas".
- Luku 9.1. Yleistä, s. 22: toinen kpl, poistetaan seuraava teksti: "Vihtijärven alueella kunnan pohjoisosassa on ollut vesiosuuskunta suunnitteilla. Alueella olisi talousvedeksi soveltuvaa pohjavettä, mutta jätevesien osalta tilanne on haasteellisempi. Yksi vaihtoehto olisi johtaa jätevedet naapurikunta Nurmijärven jätevesiverkostoon. Asian edistymistä ovat hidastaneet myös alueen vesihuoltoverkoston suunnittelun pohjalta laaditut kustannusarviot, joissa kiinteistökohtaiset kustannukset on todettu korkeiksi."

Korvataan poistettu teksti seuraavalla tekstillä: "Vihtijärven alueella on järjestäytynyt vesiosuuskunta, joka on perustettu 2008. Vihtijärven vesiosuuskunta on laatinut ulkopuolisen konsultin

Alueella on valmisteilla mitoitettava osayleiskaava, jonka myötä rakentaminen tihenee kyläkeskuksessa. Tämän seurauksena liittymätiheys kasvaa merkittävästi, joka muuttaa verkoston kustannuslaskelmia edullisempaan suuntaan ja osayleiskaavoituksen myötä tulevat uudet rakennuspaikat voidaan velvoittaa liittymään kunnalliseen vesihuoltoverkkoon. Vihtijärven rakentaminen tapahtuu suurelta osin ranta- tai pohjavesialueilla, minkä takia vesihuollon järjestäminen kunnalliseen verkostoon parantaa tilannetta merkittävästi vesihuollon osalta. Yhteistyö Nurmijärven Veden kanssa on kustannustehokas ja käytännössä paras vaihtoehto järjestää vesihuolto Vihtijärvelle. Tämä ylikunnallinen yhteistyö edellyttää Vihdin Veden ja Nurmijärven Veden välistä sopimista.”

- Vihdin veden vesi- ja viemäri linja on vedetty Ojakkalan suunnasta Nuottakodon ja Tervalammen kartanon kautta Tervalammen koululle. Koulun lähistöllä Peräläntiellä / Ojalantiellä on perustettu vesiosuuskunta, joka on liitetty Vihdin Veden runkolinjaan. Kehittämissuunnitelman tulee lisätä Tervalammen eteläisen suunnan vesi- ja viemäri linjan kehittäminen Huhmarin ja Palojärven teollisuusalueen kautta Nummelaan.

Tervalammen osayleiskaavoituksen myötä tulee Tervalammella Vihdin veden toiminta-alueen rajausta tutkia ja määritellä kyläkeskuksen alueella eli kartanon ja koulun läheisyydessä ja viereisillä alueilla.

Vihtijärven osalta kehittäminen tulee perustumaan Vihdin veden ja Nurmijärven veden yhteistyösopimukseen, ainakin jätevesien osalta. Vastaava järjestely on varsin tavanomainen muualla Suomessa. Vihtijärven vesihuollon kestävästi järjestämisen edellytysten

paraneminen on olennaisesti riippuvainen liittymämääristä ja -tiheyksistä. Näiden osalta osayleiskaavan perusteella syntyvät uudet rakennuspaikat ja tässä kehittämissuunnitelmassa määritelty liittymien hinnoittelu periaatteet asemakaava-alueiden ulkopuolella, tulevat parantamaan mahdollisuuksia toteuttaa kunnallinen vesihuolto Vihdin veden toimesta alueella. Vihtijärven vesihuollon toteuttaminen kestäväällä tavalla edellyttää kylän keskeisten alueiden ottamista Vihdin veden toiminta-alueeksi. Toiminta-alue tulee käsittämään n. 100 kiinteistöä kyläkeskuksen ympäristössä, jotka sijaitsevat pohjavesialueella tai rantavyöhykkeellä.

Lisäksi edellytetään, että luvussa 6.3.2. Osayleiskaavat, s. 10 ja luvussa 10 mainitut vuosiluvut ja karttaliitteet tarkistetaan. Kunnanhallitus päätti hyväksyä Lasasen esityksen yksimielisesti.

Päätös

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vesihuollon kehittämissuunnitelman liitteineen vuosille 2021-2030 siten muutettuna, että

- Luku 1. Johdanto, s. 3: poistetaan seuraava lause: ”Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on alueiden käyttö ja rakentaminen kestävää kehitystä edistävästi, mihin liittyy vahvasti myös yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuus. Yhdyskuntarakenteen hajautuminen aiheuttaa monia haasteista sekä kunnille, valtiolle ja yksityisille kansalaisille. Maankäytön suunnittelun tavoitteena tulisikin olla hajautumisen hillintä ja eheytyksen edistäminen, jolloin haitallisia taloudellisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia voidaan vähentää.”
- Luku 6.2. Väestöennuste, s. 8: lisätään toiseksi virkkeeksi seuraava: ”Vuosina 2010-2021 keskimääräisen väestönkasvu on ollut 0,2 %.”
- Luku 6.6. Luonto ja ympäristö, s. 11, poistetaan seuraava virke: ”Seudun puusto on runsasta ja tyyppillisissä puulajeja ovat vaahtera, lehmus sekä pähkinäpensas”.
- Luku 9.1. Yleistä, s. 22: toinen kpl, poistetaan seuraava teksti: ”Vihtijärven alueella kunnan pohjoisosassa on ollut vesiosuuskunta suunnitteilla. Alueella olisi talousvedeksi soveltuvaa pohjavettä, mutta jätevesien osalta tilanne on haasteellisempi. Yksi vaihtoehto olisi johtaa jätevedet naapurikunta Nurmijärven jätevesiverkostoon. Asian edistymistä ovat hidastaneet myös alueen vesihuoltoverkoston suunnittelun pohjalta laaditut kustannusarviot, joissa kiinteistökohtaiset kustannukset on todettu korkeiksi”.

Korvataan poistettu teksti seuraavalla tekstillä: ”Vihtijärven alueella on järjestäytynyt vesiosuuskunta, joka on perustettu 2008. Vihtijärven vesiosuuskunta on laatinut ulkopuolisen konsultin toimesta suunnitelmat ja laskelmat alueen vesijohto- ja viemäriverkkoa varten. Nämä suunnitelmat oikeuksineen on osuuskunta luovuttanut Vihdin Veden hallintaan ja käyttöön. Näiden

suunnitelmien perusteella on Vihdin Vesi tehnyt alustavan selvityksen Vihtijärven liittämistä siirtoviemäriä Nurmijärven Veden verkostoon Röykässä.

Alueella on valmisteilla mitoittava osayleiskaava, jonka myötä rakentaminen tihenee kyläkeskuksessa. Tämän seurauksena liittymätiheys kasvaa merkittävästi, joka muuttaa verkoston kustannuslaskelmia edullisempaan suuntaan ja osayleiskaavoituksen myötä tulevat uudet rakennuspaikat voidaan velvoittaa liittymään kunnalliseen vesihuoltoverkkoon. Vihtijärven rakentaminen tapahtuu suurelta osin ranta- tai pohjavesialueilla, minkä takia vesihuollon järjestäminen kunnalliseen verkostoon parantaa tilannetta merkittävästi vesihuollon osalta. Yhteistyö Nurmijärven Veden kanssa on kustannustehokas ja käytännössä paras vaihtoehto järjestää vesihuolto Vihtijärvelle. Tämä ylikunnallinen yhteistyö edellyttää Vihdin Veden ja Nurmijärven Veden välistä sopimista.”

- Luku 9.3 Kehittäminen, s. 23: lisätään seuraavat kappaleet luvun loppuun:

Vihdin veden vesi- ja viemäriinjo on vedetty Ojakkalan suunnasta Nuottakodon ja Tervalammen kartanon kautta Tervalammen koululle. Koulun lähistöllä Peräläntiellä / Ojalantiellä on perustettu vesiosuuskunta, joka on liitetty Vihdin Veden runkolinjaan. Kehittämissuunnitelman tulee lisätä Tervalammen eteläisen suunnan vesi- ja viemäriinjon kehittäminen Huhmarin ja Palojärven teollisuusalueen kautta Nummelaan.

Tervalammella on jo määritelty osa-alue Vihdin veden toiminta-alueeksi. Toiminta-alueita ovat Järventaustantien alkupää, Luhdantien alue, kartanon alue ja koulu. Peräläntien/Ojalantien vesiosuuskunta toimii erillisenä vesiosuuskuntana.

Tervalammen osayleiskaavoituksen myötä tulee Tervalammella Vihdin veden toiminta-alueen rajausta tutkia ja määritellä kyläkeskuksen alueella eli kartanon ja koulun läheisyydessä ja viereisillä alueilla.

Osayleiskaavoituksella määriteltyt uudet rakennuspaikat voidaan velvoittaa liittymään kunnalliseen vesi- ja viemärijärjestelmään. Tämän myötä suunnitteilla oleva Nuuksion läntisen portin sisäänkäynti toiminnot Järventaustantien alkupäässä tulee myös liittää Vihdin veden toiminta-alueeseen.

Vihtijärven osalta kehittäminen tulee perustumaan Vihdin veden ja Nurmijärven veden yhteistyösopimukseen, ainakin jätevesien osalta. Vastaava järjestely on varsin tavanomainen muualla Suomessa. Vihtijärven vesihuollon kestävä järjestämisen edellytysten paraneminen on olennaisesti riippuvainen liittymämäärästä ja -tiheyksistä. Näiden osalta osayleiskaavan perusteella syntyvät uudet rakennuspaikat ja tässä kehittämisohjelmassa määritelty liittymien

hinnoittelu periaatteet asemakaava-alueiden ulkopuolella, tulevat parantamaan mahdollisuuksia toteuttaa kunnallinen vesihuolto Vihdin veden toimesta alueella. Vihtijärven vesihuollon toteuttaminen kestäväällä tavalla edellyttää kylän keskeisten alueiden ottamista Vihdin veden toiminta-alueeksi. Toiminta-alue tulee käsittämään n. 100 kiinteistöä kyläkeskuksen ympäristössä, jotka sijaitsevat pohjavesialueella tai rantavyöhykkeellä.